

«Մեր կյանքը և ծառայությունը» հանդիպման ձեռնարկի հղումներ

ՄԱՐՏԻ 6-12

ԳԱՆՁԵՐ ԱՍՏԾՈՒ ԽՈՍՔԻՑ | 1 ՏԱՐԵ-ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ 23-26

«Ճշմարիտ երկրպագությունը ավելի կազմակերպված է դառնում»

it-2, էջ 241

Ղևտացիներ

Դավիթը շատ լավ էր կազմակերպել ղևտացիների աշխատանքը: Նա նշանակել էր վերահսկողներ, գլխավորներ, դատավորներ, դոնապաններ, գանձապահներ: Մեծ թվով մարդկանց էլ նշանակել էր, որպեսզի օգնեն քահանաներին տաճարում, գավիթներում և ճաշասենյակներում ընծաների, զոհաբերությունների հետ կապված աշխատանքներում, ինչպես նաև մաքրելու, կշռելու, չափելու և տարբեր այլ գործեր կատարելու հարցում: Քահանաների նման՝ ղևտացի երաժիշտները բաժանված էին քսանչորս խմբի և ծառայում էին հերթափոխով: Պարտականությունները որոշվում էին վիճակ գցելով: Նույն կերպ էր որոշվում, թե դոնապանների որ խումբը որ դարպասի մոտ էր հերթապահելու (1Տգ 23; 25; 26; 2Տգ 35:3-5, 10):

it-2, էջ 686

Քահանա

Տաճարում քահանաների ծառայությունը վերահսկում էին գլխավորները: Պարտականությունները բաշխելու համար վիճակ էր գցվում: 24 խմբերից յուրաքանչյուրը տարին երկու անգամ մեկ շաբաթով կատարում էր իրեն հանձնարարված ծառայությունը: Հավանաբար տոնակատարություններին, երբ մարդիկ հազարավոր զոհեր էին մատուցում, ամբողջ քահանայությունն էր ծառայում, ինչպես, օրինակ, տաճարի նվիրման ժամանակ (1Տգ 24:1-18, 31; 2Տգ 5:11; համեմատիր 29:31-35; 30:23-25; 35:10-19): Քահանան կարող էր նաև այլ օրերին էլ ծառայել, եթե չէր

խանգարի այն քահանաներին, ովքեր նշանակված էին այդ ընթացքում ծառայելու տաճարում: Ըստ ուրբունական ավանդության, երբ Հիսուսը երկրի վրա էր, քահանաների թիվը մեծ էր, դրա համար այն, թե խմբից յուրաքանչյուր ընտանիք քանի օր (մեկ կամ ավելի) կծառայեր տաճարում, կախված էր ընտանիքի անդամների թվից:

**it, «Երաժշտություն», պրբ. 6
Երաժշտություն**

Եհովայի տաճարի շինարարության նախապատրաստական աշխատանքներն անելիս Դավիթը 4000 ղևտացիների առանձնացրեց, որ ծառայեն որպես երգիչներ ու երաժիշտներ (1Տգ 23:4, 5): Նրանցից 288-ը «սովորել էին Եհովային նվիրված երգեր երգել և այդ գործում հմուտ էին» (1Տգ 25:7): Բոլոր կատարողներին ղեկավարում էին երեք հմուտ երաժիշտներ՝ Ասափը, Եմանը և Իդիթունը (ակներևաբար կոչվել է նաև Եթան): Քանի որ նրանցից յուրաքանչյուրը Ղևի երեք որդիների՝ համապատասխանաբար Գերսամի, Կահաթի և Մերարիի հետնորդներն էին, հետևաբար ղևտացիների երեք գլխավոր տոհմերից ներկայացուցիչներ կային տաճարում ծառայող երգիչների ու երաժիշտների մեջ (1Տգ 6:16, 31-33, 39-44; 25:1-6): Ընդհանուր հաշվով՝ այդ երեք մարդիկ՝ Ասափը, Եմանը և Իդիթունը, 24 որդի ունեին, նրանք բոլորն էլ ընդգրկված էին վերը նշված 288 հմուտ երաժիշտների թվի մեջ: Այդ որդիներից յուրաքանչյուրը վիճակ գցելով նշանակվել էր գլխավորելու երաժիշտների մեկ խմբի: Բացի ղեկավարից, կային նաև 11 «փորձառու» երաժիշտներ, որոնք ընտրված էին նրա որդիներից, ինչպես նաև մյուս ղևտացիներից: Այսպիսով՝ 288 $([1 + 11] \times 24 = 288)$ ղևտացի հմուտ երաժիշտները, քահանաների պես, բաժանված էին 24 խմբերի: Եթե այդպես էին բաժանված նաև մնացածը՝ 3 712 «աշակերտները», ապա 24 խմբերից

յուրաքանչյուրում միջին հաշվով պետք է եղած լիներ մոտ 155 «աշակերտ», հետևաբար յուրաքանչյուր «փորձառու» երաժիշտ սովորեցնում ու մարզում էր մոտ 13 ղևատացու, որոնք ուսուցման տարբեր փուլերում էին (1Տգ 25:1–31): Քանի որ փող հնչեցնողները քահանաներ էին, նրանք ղևատացի երաժիշտների թվի մեջ չէին մտնում (2Տգ 5:12; համեմատիր Թվ 10:8):

ԻՒ-1, Էջ 898

Դոնապան

Տաճարում: Իր մահից կարճ ժամանակ առաջ Դավիթ թագավորը մանրակրկիտ կերպով կազմակերպեց ղևատացիների և տաճարում ծառայողների, այդ թվում՝ 4000 դոնապանների աշխատանքը: Դոնապանները խումբ-խումբ ծառայում էին յոթ օր: Նրանք հսկում էին Եհովայի տունը և հետևում, որ դռները բացվեն ու փակվեն ճիշտ ժամին (1Տգ 9:23-27; 23:1-6): Նրանցից ոմանք նաև հոգ էին տանում այն նվիրատվությունների համար, որ մարդիկ բերում էին տաճար (2Թգ 12:9; 22:4): Հետագայում, երբ Հովիադա քահանայապետը Հովասին օծեց որպես թագավոր, հատուկ դոնապաններ նշանակվեցին տաճարի դարպասների մոտ, որ դեռատի թագավորին պաշտպանեն գահը զավթած Գոթողիա թագուհուց (2Թգ 11:4-8): Իսկ երբ Հովսիա թագավորը երկրից վերացնում էր կռապաշտությունը, դոնապաններն օգնեցին տաճարից հանել Բահադի պաշտամունքի մեջ օգտագործված իրերը: Այնուհետև այդ ամենը վառեցին քաղաքից դուրս (2Թգ 23:4):

Հոգևոր գանձեր

Վ22.03, Էջ 22, պրբ. 10

Ճշմարիտ երկրպագությունը նպաստում է մեր երջանկությանը

¹⁰ **Պաշտում ենք Աստծուն, երբ երգում ենք մեր հավատակիցների հետ** (Սաղ. 28:7): Իսրայելացիները երգելը Աստծուն մատուցվող երկրպագության կարևոր մասերից էին համարում: Օրինակ՝ տաճարում երգելու համար Դավիթ թագավորը 288 ղևատացի էր նշանա-

կել (1 Տար. 25:1, 6–8): Այսօր մենք կարող ենք արտահայտել մեր սերը Եհովայի հանդեպ՝ փառաբանական երգերով գովերգելով նրան: Դա անելու համար պարտադիր չէ լավ ձայն ունենալ: Չէ՞ որ խոսելիս «բոլորս էլ հաճախ սխալվում» ենք, բայց դա մեզ չի խանգարում, որ խոսենք ժողովի հանդիպման կամ ծառայության ժամանակ (Հակ. 3:2): Նմանապես, եթե մտածում ենք, որ այդքան էլ լավ չենք երգում, չպետք է վարանենք երգով փառաբանել Եհովային:

ՄԱՐՏԻ 13-19

ԳԱՆՁԵՐ ԱՍՏԾՈՒ ԽՈՍՔԻՑ | 1 ՏԱՐԵ-ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ 27-29

«Հոր սիրառատ հորդորը՝ որդուն»

Վ05 2/15, Էջ 19, պրբ. 9

Պահպանենք մեր քրիստոնեական ինքնությունը

⁹ **Հավաստիացիր Աստվածաշնչի ճշմարտության մեջ:** Մեր՝ Եհովայի ծառաներիս ինքնության գիտակցումը կարող է թուլանալ, եթե այն ամուր կերպով հիմնված չլինի աստվածաշնչային գիտելիքների վրա (Փիլիպպեցիս 1:9, 10): Յուրաքանչյուր քրիստոնյա՝ երիտասարդ թե տարեց, կարիք ունի լիովին համոզված լինելու, որ այն, ինչին հավատում է, իսկապես ճշմարտություն է, որ գտնվում է Աստվածաշնչում: Պողոսը իր հավատակիցներին հորդորեց. «Ամեն բան փորձեցեք, բարին ամուր բռնեցեք» (Ա Թեսաղոնիկեցիս 5:21): Աստվածավախ ընտանիքում մեծացող պատանի քրիստոնյաները պետք է գիտակցեն, որ չեն կարող ապրել իրենց ծնողների հավատի հաշվին: Դավիթը՝ Սողոմոնի հայրը, իր որդուն պատվիրեց. «Ճանաչիր քո հօր Աստուծուն եւ ծառայիր նորան կատարեալ սրտով» (Ա Մնացորդաց 28:9): Երիտասարդ Սողոմոնի համար բավական չէր տեսնել, թե ինչպես է իր հայրը հավատ զարգացնում Եհովայի հանդեպ: Սողոմոնը անձամբ պետք է ճանաչեր Եհովային, և նա այդպես էլ արեց: Նա աղերսեց Աստծուն. «Ինձ իմաստութիւն եւ գի-

տուփիւն տուր, որ այս ժողովրդի առաջը դուրս գամ եւ մտնեն» (Բ Մնացորդաց 1:10):

Կ12 4/15, Էջ 16, պրբ. 13

Շարունակիր լիակատար սրտով ծառայել Եհովային

¹³ Պարզ է, թե Հիսուսն ինչ էր ուզում սովորեցնել: Գովելի է, որ կանոնավորաբար մասնակցում ենք առողջ և բավարարվածություն բերող գործունեությանը՝ համախուժ ենք ժողովի հանդիպումներին ու մասնակցում քարոզչական ծառայությանը: Սակայն լիակատար սրտով Եհովային ծառայելը ավելին է ներառում (2 Տար. 25:1, 2, 27): Եթե քրիստոնյան սրտի խորքում շարունակում է սիրել «հետևում եղած բաները»՝ աշխարհիկ կյանքի որոշ կողմերը, նա Աստծու առաջ իր լավ համբավը կորցնելու վտանգի առաջ է կանգնում (Ղուկ. 17:32): Մենք հարմար կլինենք «Աստծու թագավորության համար» միայն այն դեպքում, եթե «զգվենք չարից [և] բարուն կառչենք» (Հոմ. 12:9; Ղուկ. 9:62): Ուստի բոլորս պետք է վստահ լինենք, որ Սատանայի աշխարհում եղող ոչ մի բան, անկախ նրանից՝ որքան օգտակար կամ հաճելի կարող է թվալ, հետ չի պահում մեզ ամբողջ սրտով Թագավորության շահերին հետամուտ լինելուց (2 Կորնթ. 11:14; **կարդա՝ Փիլիպպեցիներ 3:13, 14**):

Կ17.09, Էջ 32, պրբ. 20-21

«Քաջ եղիր.... և գործի՝ անցիր»

²⁰ Դավիթ թագավորը Սողոմոնին հիշեցրեց, որ տաճարի շինարարության ողջ ընթացքում Եհովան նրա հետ կլինի (1 Տար. 28:20): Սողոմոնը հոր խոսքերը դաջեց իր սրտում ու մտքում և թույլ չտվեց, որ երիտասարդ ու անփորձ լինելը խոչընդոտ հանդիսանա: Նա քաջ եղավ, գործի անցավ և յոթուկես տարվա ընթացքում Եհովայի օգնությամբ փառահեղ տաճար կառուցեց:

²¹ Եհովան մեզ էլ կարող է օգնել, որ քաջ լինենք և կատարենք մեր պարտականությունները թե՛ ընտանիքում, թե՛ ժողովում (Ես. 41:10, 13): Եթե Եհովային ծառայելիս քա-

ջություն դրսևորենք, կարող ենք վստահ լինել, որ նա կօրինի մեզ հիմա և ապագայում: Ուստի «քաջ եղիր.... և գործի՝ անցիր»:

Հոգևոր գանձեր

Կ17.03, Էջ 29, պրբ. 6-7

Մնա լավ ընկեր, երբ ընկերությանդ վտանգ է սպառնում

Դավիթը ուրիշ ընկերներ էլ ուներ, որոնք դժվար իրավիճակներում իրեն հավատարիմ մնացին: Նրանցից մեկը Քուսին էր, որը հավանաբար պալատական էր (2 Սամ. 16:16; 1 Տար. 27:33): Լինելով թագավորի մտերիմ ընկերը՝ նա երբեմն գաղտնի հանձնարարություններ էր կատարում:

Երբ Դավիթի որդի Աբիսողոմը զավթեց գահը, շատ խրաչելացիներ նրա կողմն անցան, բայց ոչ Քուսին: Երբ Դավիթը փախուստի դիմեց, Քուսին գնաց նրա մոտ: Դավիթը մեծ ցավ էր զգում. չէ՞ որ նրան դավաճանել էր իր իսկ որդին, նաև շատ այլ անհատներ, որոնց նա վստահում էր: Բայց Քուսին հավատարիմ մնաց: Նա պատրաստ էր անգամ իր կյանքը վտանգել, որպեսզի կատարեր մի հանձնարարություն, որի միջոցով կխափանվեր Դավիթի դեմ կազմակերպված դավադրությունը: Քուսին դա արեց ոչ թե պարզապես պարտքի զգացումից դրդված՝ որպես պալատական, այլ քանի որ նվիրված ընկեր էր (2 Սամ. 15:13–17, 32–37; 16:15–17:16):

ՄԱՐՏԻ 20-26

ԳԱՆՁԵՐ ԱՍՏԾՈՒ ԽՈՍՔԻՑ | 2 ՏԱՐԵ-ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ 1-4

«Սողոմոն թագավորը անխոհեմ որոշում է կայացնում»

it-1, Էջ 174, պրբ. 5

Զորք

Սողոմոնի օրոք Իսրայելի զորքի պատմությունը թևակոխեց նոր փուլ: Թեև նրա իշխանության տարիներին երկիրը հարաբերականորեն

խաղաղ վիճակում էր գտնվում, նա որոշեց ավելացնել ձիերի ու կառքերի թիվը (տես ԿԱՌՔ): Ձիերի մեծ մասը Սողոմոնը Եգիպտոսից ձեռք բերեց: Այս բոլոր մարտական ստորաբաժանումների համար նոր քաղաքներ կառուցվեցին (1Թգ 4:26; 9:19; 10:26, 29; 2Տգ 1:14-17): Սակայն Եհովան այդպես էլ չօրհնեց Սողոմոնի այս քայլը. նրա մահից ու թագավորության բաժանումից հետո Իսրայելի բանակը թուլացավ: Հետագայում Եսայիան գրեց. «Կա՛յ նրանց, ովքեր օգնության համար Եգիպտոս են գնում, ձիերին են ապավինում և իրենց հույսը մարտակառքերի վրա են դնում, քանի որ դրանք շատ են, նաև նժույգների վրա, քանի որ դրանք շատ ուժեղ են, բայց չեն նայում Իսրայելի Սրբին ու չեն փնտրում Եհովային» (Ես 31:1):

it-1, էջ 427

Կառք

Մինչև Սողոմոնի ղեկավարելը իսրայելական զորքում շատ կառքեր չեն եղել. Եհովան զգուշացրել էր, որ թագավորը չպետք է շատացնի ձիերը, քանի որ երկրի ապահովությունը դրանից չէր կախված: Այս արգելքը, ըստ երևույթին, վերաբերում էր նաև կառքերին, որովհետև առանց ձիերի դրանք չէին կարող օգտագործվել (2Օր 17:16): Սամուելը նախազգուշացրել էր, թե թագավորները ինչ բեռ էին դնելու ժողովրդի վրա. «Նա կվերցնի ձեր որդիներին և նրանց կառապաններ ու հեծյալներ կդարձնի» (1Սմ 8:11): Երբ Աբիսողոմն ու Ադոնիսան փորձում էին զավթել գահը, կառքեր ձեռք բերեցին և 50 մարդ, որոնք պետք է վազեին կառքի առջևից (2Սմ 15:1; 1Թգ 1:5): Զորայի թագավորին պարտության մատնելուց հետո Դավիթը մարտակառքի ընդամենը հարյուր ձի վերցրեց (2Սմ 8:3, 4; 10:18):

Սողոմոն թագավորը, ցանկանալով հզորացնել Իսրայելի բանակը, մարտակառքերի թիվը հասցրեց 1400-ի (1Թգ 10:26, 29; 2Տգ 1:14, 17): Բացի Երուսաղեմից՝ մարտակառքերի համար նախատեսված մի շարք այլ

քաղաքներ էլ կային, որոնք հատուկ հարմարություններ ունեին ռազմական տեխնիկայի համար (1Թգ 9:19, 22; 2Տգ 8:6, 9; 9:25):

Հոգևոր գանձեր

w05 12/1, էջ 19, պրբ. 6

Ուշագրավ մտքեր «Բ Մնացորդաց» գրքից

1:11, 12. Եհովան Սողոմոնի խնդրանքի մեջ տեսավ այն, որ իմաստություն և գիտություն ձեռք բերելը թագավորի սրտի ցանկությունն էր: Աստծուն ուղղված մեր աղոթքներն իրոք բացահայտում են, թե որոնք են մեր սրտի ցանկությունները: Մենք խելացի կվարվենք, եթե քննենք մեր աղոթքների բովանդակությունը:

ՄԱՐՏԻ 27-ԱՊՐԻԼԻ 2

ԳԱՆՁԵՐ ԱՍՏԾՈՒ ԽՈՍՔԻՑ | 2 ՏԱՐԵ-ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ 5-7

«Իմ սիրտը ընդմիշտ այնտեղ կլինի»

w02 11/15, էջ 5, պրբ. 1

«Զ՞թողենք մեր իրար հետ ժողովուրդը»

Ավելի ուշ Դավիթը, որ թագավոր էր Երուսաղեմում, փափագեց Եհովային փառաբանելու համար մշտական տուն կառուցել: Բայց քանի որ նա պատերազմի մարդ էր, Եհովան նրան ասաց. «Դու պիտի տուն չ'շինես իմ անուան համար»: Դավթի փոխարեն Եհովան նրա որդուն՝ Սողոմոնին ընտրեց, որ կառուցի այդ տաճարը (Ա Մնացորդաց 22:6–10): Տաճարի շինարարությունը տևեց յոթ ու կես տարի, և մ.թ.ա. 1026–ին Սողոմոնը նրա հանդիսավոր բացումը կատարեց: Եհովան հավանություն տվեց այս կառույցին՝ ասելով. «Սրբեցի այս տունը որ դու շինեցիր իմ անունը յաւիտեան այնտեղ դնելու համար, եւ իմ աչքերն ու իմ սիրտը այնտեղ պիտի լինեն ամեն ժամանակ» (Գ Թագաւորաց 9:3): Եթե իսրայելացիները հավատարիմ մնային Եհովային, ապա նա բարեհաճորեն էր նայելու իր տանը: Բայց եթե նրանք շեղվեին

նշմարիտ ճանապարհից, ապա Եհովան այլևս չէր հաճի այդ վայրին, և այդ տունը ավերակների կույտ կդառնար (Գ Թագաւորաց 9:4-9; Բ Մնացորդաց 7:16, 19, 20):

it-2, էջ 1077-1078

Տաճար

Պատմություն: Այս տաճարը գոյություն է ունեցել մինչև մ.թ.ա. 607 թվականը, երբ բաբելոնական զորքը Նաբուգոդոնոսոր թագավորի գլխավորությամբ կործանեց այն (2Թգ 25:9; 2Տգ 36:19; Եր 52:13): Երբ իսրայելացիները կեղծ աստվածների էին պաշտում, Աստված թույլ էր տալիս, որ այլազգի մարդիկ ճնշեին Հուդայի ու Երուսաղեմի բնակիչներին, երբեմն նաև, որ թալանեին տաճարը: Ժամանակ առ ժամանակ տաճարը անուշադրության էր մատնվում: Սողոմոնի որդի Ռոբովամի օրոք՝ տաճարի նվիրումից մոտ 33 տարի անց (մ.թ.ա. 993-ին), Եզիպտոսի Սիսակ թագավորը հարձակվեց Երուսաղեմի վրա ու վերցրեց տաճարի գանձերը (1Թգ 14:25, 26; 2Տգ 12:9): Ասա թագավորը (մ.թ.ա. 977-937) հարգանքով էր լցված Եհովայի տան հանդեպ, բայց Երուսաղեմը պաշտպանելու համար Ասորիքի Բենադադ I թագավորին տաճարի գանձերից անմտաբար արծաթ ու ոսկի տվեց, որ վերջինս խզի Իսրայելի Բաասա թագավորի հետ կնքած իր դաշինքը (1Թգ 15:18, 19; 2Տգ 15:17, 18; 16:2, 3):

Հոգևոր գանձեր

w10 12/1, էջ 11, պրբ. 7

Նա գիտի «մարդկանց որդիների սրտերը»

Սողոմոնի աղոթքն, իրոք որ, մխիթարական է մեզ համար: Մարդիկ չեն կարող ամբողջությամբ հասկանալ մեր զգացումները՝ մեր «վերքն ու ցավը» (Առակներ 14:10): Սակայն Եհովան տեսնում է, թե ինչ է կատարվում մեր ներսում և մտահոգվում է մեզ համար: Եթե մեր սիրտը բացենք Եհովայի առաջ, այդ ժամանակ մեր բերը կթեթևանա ու մեզ հա-

մար ավելի հեշտ կլինի կրել այն: «Ձեր ամբողջ հոգսը նրա վրա գցեք, որովհետև նա հոգ է տանում ձեր մասին»,— ասում է Աստվածաշունչը (1 Պետրոս 5:7):

ՀՄՏԱՆԱՆՔ ՔԱՐՈՋՋԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄԵՃ

w93 2/1, էջ 31

Ընթերցողների հարցերը

Եթե քրիստոնյան հիվանդ է կամ ճամփորդում է և դրա պատճառով չի կարողանալու ներկա լինել Հիշատակի երեկոյին, արդյո՞ք նա պետք է նշի Հիշատակի երեկոն մեկ ամիս հետո:

Հին Իսրայելում Պասեքը նշվում էր ամեն տարի առաջին ամսվա (նիսան, կամ՝ աբիբ) 14-րդ օրը: Սակայն իսրայելացիներին նաև այսպիսի պատվեր էր տրվել. «Խոսիք Իսրայելի որդիների հետ ու ասա. «Եթե ձեզնից կամ ձեր սերունդներից որևէ մեկը անմաքուր լինի որևէ մահացած հոգու դիպչելու պատճառով կամ հեռավոր ճամփորդության մեջ լինի, նա նույնպես պետք է պատրաստի Պասեքի զոհը Եհովայի համար: Այն պետք է պատրաստեն երկրորդ ամսվա [իյար, կամ՝ գիլ] տասնչորսերորդ օրը՝ երկու երեկոների միջև: Անթթխմոր հացով ու դառը խոտերով պետք է ուտեն այն»» (Թվեր 9:10, 11):

Նկատի առնենք, որ այդ համարներում չի նշվում, թե Պասեքը նշելու համար իսրայելացին կամ նրա ընտանիքը կարող էին ըստ իրենց հարմարության այդ երկու օրերից մեկը (նիսանի 14-ին կամ գիլի 14-ին) ընտրել: Եզակի դեպքերում կարելի էր Պասեքը երկրորդ ամսին նշել: Այդ բացառությունը կարող էր վերաբերել միայն այն իսրայելացիներին, որոնք ծխականորեն անմաքուր էին եղել նիսանի 14-ին կամ շատ հեռու էին եղել այն վայրից, որտեղ սովորաբար անցկացվում էր Պասեքը:

Միակ արձանագրված դեպքը, երբ մեծաթիվ մարդիկ օգտվել են այս հնարավորություն-

նից, եղել է հավատարիմ թագավոր Եզեկիայի օրոք, երբ նա վերականգնեց Անթթիսմոր հացերի տոնը նշելու սովորությունը: Քանի որ բավականաչափ ժամանակ չկար պատրաստվելու և առաջին ամսին նշելու Պասեքը (քահանաները պատրաստ չէին, իսկ ժողովուրդը հավաքված չէր), այն նշվեց երկրորդ ամսվա 14-րդ օրը (2 Տարեգրություն 29:17; 30:1-5):

Եթե այսպիսի բացառիկ հանգամանքներ չէին լինում, հրեաները Պասեքը նշում էին Աստծու հաստատած օրը (Ելք 12:17-20, 41, 42; Ղևտական 23:5): Հիսուսն ու իր աշակերտները լրջորեն էին վերաբերվում Պասեքը նշելու կարգին և տոնեցին հենց այն օրը, որը սահմանված էր Օրենքով: Ղուկասը գրում է. «Եկավ Անթթիսմոր հացերի տոնի օրը, երբ Պասեքի գոհը պիտի մատուցվեր, և Հիսուսը ուղարկեց Պետրոսին ու Հովհաննեսին՝ ասելով. «Գնացե՛ք և մեզ համար Պասեքի ընթրիքը պատրաստեք»» (Ղուկաս 22:7, 8):

Հենց այդ օրը Հիսուսը հաստատեց այն տարեկան արարողությունը, որը քրիստոնյաները սովորաբար անվանում են «Տիրոջ ընթրիք»: Անչափ կարևոր է, որ քրիստոնյաները ներկա գտնվեն այս արարողությանը: Սա տարվա ամենանշանակալից իրադարձությունն է Եհովայի վկաների համար: Հիսուսի խոսքերը ցույց են տալիս, թե ինչու: Նա պատվիրեց. «Սա արեք ինձ հիշելու համար» (Ղուկաս 22:19): Ուստի ճիշտ կլինի, որ յուրաքանչյուր Եհովայի վկա մի քանի ամիս առաջ այնպես պլանավորի իր գրաֆիկը, որ այդ օրը այլ գործեր չունենա անելու: Այս տարի Հիշատակի երեկոն նշվելու է ապրիլի 6-ին՝ երեքշաբթի՝ մայրամուտից հետո:

Հազվագյուտ դեպքերում այնպիսի չնախատեսված հանգամանքների պատճառով, ինչպիսիք են հիվանդությունը կամ ճամփորդության ընթացքում առաջացած խնդիրները, գուցե քրիստոնյայի ծրագրերը խափանվեն, և նա չկարողանա ներկա գտնվել Հի-

շատակի երեկոյին: Ի՞նչ պետք է արվի նման իրավիճակում:

Հիշատակի երեկոյի ժամանակ անթթիսմոր հաց ու կարմիր գինի են փոխանցում: Դրանցից օգտվում են նրանք, ովքեր օծվել են սուրբ ոգով և երկնային կյանքի հույս ունեն (Մատթեոս 26:26-29; Ղուկաս 22:28-30): Եթե նա, ով ամեն տարի օգտվել է Հիշատակի երեկոյի խորհրդանիշներից, հիվանդ պատկած է տանը կամ հիվանդանոցում, տեղի ժողովի երեցները կկազմակերպեն, որ իրենցից մեկը անթթիսմոր հաց ու գինի տանի հիվանդին, Հիշատակի երեկոյի թեմայի վերաբերյալ սուրբգրային համարներ կարդա, մտքեր ասի և մատուցի խորհրդանիշները: Եթե օծյալ քրիստոնյան իր ժողովի տարածքից հեռու է, նա պետք է այն ժողովի հետ մասնակցի Հիշատակի երեկոյին, որի տարածքում գտնվում է այդ ժամանակ:

Պարզ է, որ միայն բացառիկ դեպքերում է, որ օծյալ քրիստոնյան կարող է Հիշատակի երեկոն նշել 30 օր անց (մեկ լուսնային ամիս)՝ հետևելով Թվեր 9:10, 11-ի պատվերին և հաշվի առնելով 2 Տարեգրություն 30:1-3, 15 համարներում բերված օրինակը:

Նրանք, ովքեր «ուրիշ ոչխարների» խմբից են և դրախտ-երկրի վրա ապրելու հույս ունեն, հացից ու գինուց օգտվելու պատվեր չեն ստացել (Հովհաննես 10:16): Նրանց ներկայությունը Հիշատակի երեկոյին կարևոր է, սակայն նրանք չեն օգտվում խորհրդանիշներից: Հետևաբար, եթե հիվանդ են, ճամփորդում են և չեն կարող որևէ ժողովի հետ մասնակցել այդ միջոցառմանը, ապա կարող են համապատասխան սուրբգրային համարներ կարդալ (օրինակ, թե Հիսուսն ինչպես հաստատեց Տիրոջ ընթրիքը) և խնդրել Եհովայի օրհնությունը այդ միջոցառման համար, որն անցկացվելու է ամբողջ աշխարհում: Սակայն այսպիսի դեպքերում կարիք չկա մեկ ամիս անց քրիստոնյայի համար հատուկ հանդիպում կազմակերպել կամ Աստվածաշնչի վրա հիմնված նյութ ներկայացնել:

ԱՊՐԻԼԻ 10-16

ԳՆԱՋԵՐ ԱՍՏԾՈՒ ԽՈՍՔԻՑ | 2 ՏԱՐԵ-ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ 8-9

«Իմաստությունը արժեքավոր էր նրա համար»

ԿՊՐ 11/1, Էջ 20, պրբ. 4

Երբ ուրախությամբ ես տալիս

Իհարկե, Սաբայի թագուհին մեծ զոհողություններ էր արել՝ շատ ժամանակ էր ծախսել ու մեծ ջանքեր էր թափել, որ այցելեր Սողոմոնին: Սաբան, ըստ ամենայնի, գտնվում էր ներկայիս Եմենի Հանրապետության տարածքում, այսինքն՝ թագուհին իր ուղտերի քարավանով 1 600 կմ (1 000 մղոն) էր անցել, որ հասներ Երուսաղեմ: Այդ իսկ պատճառով Հիսուսն ասաց. «Նա երկրի ծայրերից եկավ»: Թագուհին ինչո՞ւ նման զոհողություններ արեց. գլխավորապես «Սողոմոնի իմաստությունը լսելու» համար (Ղուկաս 11:31):

ԿՊՐ 7/1, Էջ 30, պրբ. 4-5

Անմոռանալի այցելություն

Սաբայի թագուհին Երուսաղեմ մտավ «շատ մեծ ջբախմբով, նաև բալասանի յուղով, մեծ քանակությամբ ոսկով ու թանկարժեք քարերով բեռնավորված ուղտերով» (1 Թագավորներ 10:2ա): Ոմանց կարծիքով՝ «մեծ ջբախումբ» արտահայտությունը ցույց է տալիս, որ թագուհուն ուղեկցել է նաև զինված պահակախումբ: Եվ սա բնական է՝ հաշվի առնելով, որ թագուհին բարձրաստիճան պաշտոնյա էր և ճամփորդում էր միլիոնավոր դոլարների արժեք ունեցող իրերով:

Այնուամենայնիվ, նկատի առնենք, որ թագուհին լսել էր ոչ միայն Սողոմոնի, այլ նաև Եհովայի անվան մասին: Հետևաբար դա ընդամենը գործնական ուղևորություն չէր: Թագուհին գլխավորապես եկել էր լսելու Սողոմոնի իմաստությունը, միգուցե նաև ինչ-որ բան սովորելու նրա Աստծու՝ Եհովայի մասին: Ծատ հնարավոր է, որ նա Սեմի կամ Քամի սերնդից էր, որոնք Եհովային էին երկր-

պագել: Ուստի նա գուցե ցանկանում էր ծանոթանալ իր նախնիների կրոնին:

ԿՊՐ 7/1, Էջ 30-31

Անմոռանալի այցելություն

Սաբայի թագուհին այնքան էր տպավորվել Սողոմոնի իմաստությամբ և նրա թագավորության մեջ տիրող բարեկեցությամբ, որ «նրա մեջ շունչ չմնաց» (1 Թագավորներ 10:4, 5): Ոմանց կարծիքով՝ այս արտահայտությունը նշանակում է, որ թագուհին զարմանքից «շունչը պահել էր»: Մի աստվածաշնչագետ նույնիսկ ասում է, որ նա ուշաթափվել էր: Փաստն այն է, որ թագուհին ապշել էր իր տեսածից ու լսածից: Նա Սողոմոնի ծառաներին երջանիկ անվանեց, քանի որ կարող էին լսել թագավորի իմաստուն խոսքերը, և օրհնեց Եհովային, որ Սողոմոնին թագավոր էր դարձրել: Այնուհետև նա թանկարժեք նվերներ տվեց թագավորին: Միայն ոսկու արժեքը այժմյան դրամական համակարգով կազմում էր մոտ 40 000 000 ԱՄՆ դոլար: Սողոմոնը նույնպես նվերներ տվեց թագուհուն. նրան տվեց «այն ամենը, ինչ նա ցանկացավ ու խնդրեց» (1 Թագավորներ 10:6–13):

ԻԹ-2, Էջ 990-991

Սողոմոն

Երբ թագուհին տեսավ տաճարի և Սողոմոնի տան գեղեցկությունը, նրա սեղանը, սպասավորների՝ խմիչքներ մատուցելն ու նրանց հագուկապը և այն ողջակեզները, որ Սողոմոնը կանոնավոր մատուցում էր Եհովայի տանը, «նրա մեջ շունչ չմնաց»: Թագուհին բացականչեց. «Եվ ահա կեսն էլ ինձ չեն պատմել: Իմաստությամբ ու բարեկեցությամբ դու գերազանցեցիր այն ամենը, ինչ որ քո մասին լսել էի»: Այնուհետև նա երջանիկ անվանեց այդպիսի թագավորին ծառայող մարդկանց: Այդ ամենը նրան մղեց գովաբանելու ու փառաբանելու Եհովային, ով սեր էր դրսևորել Իսրայելի հանդեպ՝ Սողոմոնին նշանակելով որպես թագավոր, որ դատական որոշումներ կայացնի և արդարություն գործադրի (1Թգ 10:4-9; 2Տգ 9:3-8):

Հոգևոր գանձեր

it-2, էջ 1097

Գահ

Իսրայելի միակ թագավորը, որի գահը մանրամասնորեն նկարագրվում է Աստվածաշնչում, Սողոմոնն է (1Թգ 10:18-20; 2Տգ 9:17-19): Ըստ երևույթին, այն գտնվում էր «Գահի սրահում», որը Երուսաղեմի Մորիա լեռան վրա կառուցված շինություններից մեկն էր (1Թգ 7:7): Դա փղոսկրե մեծ գահ էր, որը պատված էր զտված ոսկով և իր հետևում շրջանաձև ամպիոլանի ուներ, իսկ երկու կողմերում՝ արմնակալներ: Թեև հնարավոր է, որ գահը պատրաստելիս շատ փղոսկր է օգտագործվել, տաճարում կիրառվող շինարարական մեթոդներից կարելի է ենթադրել, որ այն հիմնականում փայտից էր պատրաստված, ամբողջովին զարդարված էր փղոսկրով և պատված էր մաքուր ոսկով: Գահը այնպիսի տեսք ուներ, կարծես ամբողջովին պատրաստված էր փղոսկրից ու ոսկուց: Դեպի գահը տանող 6 աստիճանների մասին նշելուց հետո ասվում է. «Նստատեղի երկու կողմերում արմնակալներ կային, որոնց կողքերին երկու առյուծներ էին կանգնած: Վեց աստիճանների այս ու այն կողմերում տասներկու առյուծներ կային» (2Տգ 9:17-19): Եվ դա տեղին է, քանի որ առյուծը խորհրդանշում է իշխանություն (Ծն 49:9, 10; Հտն 5:5): Առյուծների թիվը 12 էր, նույնքան, որքան Իսրայելի ցեղերի թիվն էր: Հնարավոր է՝ 12 առյուծները խորհրդանշում էին Իսրայելի ցեղերի ենթակայությունը և պատրաստակամությունը՝ աջակցելու գահին նստող ղեկավարին: Ուրբերի համար ոսկե պատվանդան էր կցված գահին: Հաշվի առնելով վերոնշյալ նկարագրությունը՝ փղոսկրից ու ոսկուց պատրաստված գահը՝ տեղադրված լինելով բարձր դիրքում, իր ամպիոլանիով, իսկ առջևում՝ հզոր առյուծներով, անհամեմատելի էր այդ ժամանակ գոյություն ունեցող գահերի հետ: Դա են հաստատում հնագետների գտածոները, հուշարձանների վրա արված պատկերները և հին արձանագրությունների մեջ նշված նկարագրությու-

յունները: Ճշմարիտ են պատմագրի խոսքերը, որ «ոչ մի թագավորության մեջ նման գահ երբևէ չէր պատրաստվել» (2Տգ 9:19):

ԱՊՐԻԼԻ 17-23

ԳԱՆՁԵՐ ԱՍԾՈՒ ԽՈՍՔԻՑ | 2 ՏԱՐԵ-ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ 10-12

«Ականջ դիր իմաստուն խորհուրդներին»

w18.06, էջ 13, պրբ. 3

Նա կարող էր ստանալ Աստծու հավանությունը

Ռոբովամը դժվար ընտրության առաջ կանգնեց: Եթե կատարեր ժողովրդի պահանջները, ինքը, իր ընտանիքը և պալատականները հավանաբար ստիպված կլինեին հրաժարվել որոշ շքեղություններից ու քիչ բան պահանջել ժողովրդից: Իսկ եթե չկատարեր այդ պահանջները, ժողովուրդը կարող էր ապստամբել: Այս իրավիճակում ինչպե՞ս կվարվեր նոր թագավորը: Ռոբովամը սկզբում խորհրդակցեց երեցների հետ, ովքեր մի ժամանակ Սողոմոնի խորհրդականներն էին: Սակայն հետո խորհուրդ հարցրեց երիտասարդներից՝ իր հասակակիցներից: Հետևելով վերջիններիս խորհրդին՝ Ռոբովամը որոշեց խստորեն վարվել ժողովրդի հետ: Նա պատասխանեց. «Ես ձեր լուծը ավելի պիտի ծանրացնեմ և պիտի ավելացնեմ էլ: Իմ հաչրը ձեզ մտրակներով է պատժել, բայց ես ձեզ խարազաններով պիտի պատժեմ» (2 Տար. 10:6-14):

w01 9/1, էջ 29

Ինչպես կարող եք կայացնել խոհեմ որոշումներ

Նաև Եհովան ժողովին ապահովում է հասուն անհատներով, որոնց հետ կարող ենք քննել մեր կայացվելիք որոշումները (Եփեսացիս 4:11, 12): Սակայն ուրիշների հետ խորհրդակցելու նպատակով մենք չպետք է նմանվենք նրանց, ովքեր մեկին մոտենալուց հետո մոտենում են մյուսին, մինչև որ վերջապես գտնեն նրան, ով կասի այն, ինչը իրենք կցան-

կանային լսել: Ապա հետևում են նրա խորհրդին: Մենք պետք է հիշենք նաև Ռոբովամի նախագգուշացնող օրինակը: Երբ նա պետք է լուրջ որոշում կայացներ, գերազանց խորհուրդ ստացավ իր հոր մոտ ծառայած ծերերից: Բայց նրանց խորհրդին հետևելու փոխարեն՝ նա խորհուրդ հարցրեց իր հետ մեծացած երիտասարդներից: Հետևելով նրանց խորհրդին՝ նա չափազանց անխոհեմ որոշում ընդունեց և արդյունքում իր թագավորության մեծ մասը կորցրեց (Գ Թագաւորաց 12:1-17):

Երբ խորհուրդ եք փնտրում, հարցրեք նրանց, ովքեր կյանքի փորձ և Աստվածաշնչից խոր գիտելիքներ ունեն, ինչպես նաև՝ խոր հարգանք արդար սկզբունքների հանդեպ (Առակաց 1:5; 11:14; 13:20): Անհրաժեշտության դեպքում ժամանակ տրամադրեք՝ խորհելու հարցին առնչվող սկզբունքների և ձեռք բերված բոլոր տեղեկությունների շուրջ: Ինչքան ավելի շատ Եհովայի Խոսքի լույսի ներքո իրերին նայեք, այնքան ճիշտ որոշում կայացնելու հավանականությունն ավելի մեծ կլինի (Փիլիպպեցիս 4:6, 7):

it-2, էջ 768, պրբ. 1

Ռոբովամ

Ռոբովամի այս գոռոզ և իշխանատենչ պահվածքի պատճառով Ժողովրդի մեծ մասը վատ տրամադրվեց նրա դեմ: Միայն Հուդայի և Բենիամինի ցեղերն էին, որ շարունակեցին աջակցել Դավթի տանը: Աջակիցների թվում էին նաև երկու թագավորությունների քահանաներն ու ղեկավարները, ինչպես նաև տասը ցեղերից որոշ անձինք (1Թգ 12:16, 17; 2Տգ 10:16, 17; 11:13, 14, 16):

Հոգևոր գանձեր

it-1, էջ 966-967

Այծանման դև

Հետևի խոսքերը՝ արձանագրված Հեսու 24:14-ում, ցույց են տալիս, որ Եգիպտոսում ապրած տարիներին իսրայելացիների վրա ինչ-որ չա-

փով ազդեցություն էր ունեցել եգիպտացիների կեղծ երկրպագությունը: Եգեկիելն էլ իր հերթին նշում է, որ դրանից հետո իսրայելացիները դեռ երկար ժամանակ շարունակել են հետևել եգիպտացիների հեթանոսական սովորույթներին (Եզկ 23:8, 21): Այդ պատճառով որոշ աստվածաշնչագետներ կարծում են, որ անապատում իսրայելացիներին տրված պատվերը՝ համաձայն որի նրանք «չպետք է զոհեր մատուցեին այծանման դևերին» (Ղև 17:1-7), և «երոբովամի» քահանաներ նշանակելը «բարձունքներում, որպեսզի նրանք ծառայեին այծանման դևերին և իր շինած հորթերին» (2Տգ 11:15), ցույց են տալիս, որ որոշ իսրայելացիներ այծերին էին երկրպագում, ինչը որ տարածված էր Եգիպտոսում, հատկապես Ստորին Եգիպտոսում: Հերոդոտոսը (II, 46) վկայում է, որ եգիպտացիների պաշտամունքի ազդեցության ներքո հույները սկսել էին երկրպագել Պանին և սատիրներին, որոնք անտառաբնակ ցանկասեր աստվածներ էին և ունեին եղջյուրներ, այծի պոչ և այծի ոտքեր: Ոմանք կարծում են, որ այս հեթանոսական աստվածների պատկերումը կենդանական տեսքով հիմք է հանդիսացել, որ թանձր խավարի ժամանակաշրջանում (միջնադար) իրենց քրիստոնյա համարող մարդիկ սկսեն Սատանային պատկերացնել պոզերով, պոչով, կնդակավոր ոտքերով:

Ամեն դեպքում հայտնի չէ, թե «մազոտ արարածները» (եբր.՝ *սեիրիմ*) կոնկրետ ինչին են վերաբերում: Թեև ոմանք կարծում են, որ դրանք այծեր են եղել կամ այծանման կուռքեր, այդ մասին կոնկրետ նշում չկա, ոչ էլ այլ սուրբգրային համարներում նման տեղեկություն կա: Օգտագործված բառը գուցե պարզապես ցույց է տալիս, որ *դրանց երկրպագող մարդկանց պատկերացմամբ* այդ կեղծ աստվածները այծի տեսք ունեին կամ մազոտ էին: Վերոնշյալ համարներում «այծ» բառի օգտագործման նպատակը հավանաբար բոլոր կուռքերի նկատմամբ արհամարհանք արտահայտելն էր: Նույնիսկ աստվածաշնչյան մի շարք համարներում կուռքերի

համար օգտագործված բառը բնագրի լեզվում իմաստով մոտ է «գոմաղբ» բառին, և դա բնավ չի նշանակում, թե կուռքերը բառացիորեն գոմաղբից էին պատրաստված (Ղև 26:30; 2Օր 29:17):

ԱՊՐԻԼԻ 24-30

ԳԱՆՁԵՐ ԱՍԾՈՒ ԽՈՍԲԻՑ | 2 ՏԱՐԵ-ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ 13-16

«Ե՛րբ պետք է ապավինենք Եհովային»

W21.03, էջ 5, պրբ. 12

Երիտասարդ եղբայրներ, վաստակեք հավատակիցների հարգանքը

¹² Երիտասարդ տարիքում Ասա թագավորը խոնարհ էր ու քաջ: Իր հայր Աբիայից իշխանությունը ժառանգելուց հետո նա սկսեց վերացնել կռապաշտությունը: Ասան նաև «պատվիրեց չուղայի բնակիչներին փնտրել իրենց հայրերի Աստված Եհովային և պահել օրենքն ու պատվիրանները» (2 Տար. 14:1–7): Իսկ երբ եթովպացի Զարան մեկ միլիոնանոց զորքով հարձակվեց չուղայի վրա, Ասան իմաստությամբ վարվեց և դիմեց Եհովայի օգնությանը՝ ասելով. «Ո՛վ Եհովա, քեզ համար դժվար չէ օգնության հասնել ինչպես ուժեղին, այնպես էլ թուլին: Օգնի՛ր մեզ, Եհովա, մեր Աստված, չէ՞ որ մենք քեզ ենք ապավինում»: Այս գեղեցիկ խոսքերը ցույց են տալիս Ասայի համոզվածությունը այն բանում, որ Եհովան կարող է փրկել նրան ու նրա ժողովրդին: Ասան ապավինեց իր երկնային Հորը, և «Եհովան պարտության մատնեց եթովպացիներին» (2 Տար. 14:8–12):

W21.03, էջ 5, պրբ. 13

Երիտասարդ եղբայրներ, վաստակեք հավատակիցների հարգանքը

¹³ Անկասկած կհամաձայնվես, որ մեկ միլիոնանոց զորքի հարձակումը լուրջ մարտահրավեր էր: Սակայն Ասան հաջողությամբ հաղթահարեց այն: Բայց, ցավոք, երբ նա բախվեց շատ ավելի փոքր խնդրի, չապավի-

նեց Եհովային: Երբ Իսրայելի Բաասա թագավորը սպառնաց Ասային, նա դիմեց Ասորիքի օգնությանը: Ասայի այս որոշումը աղետալի հետևանքներ բերեց: Հանանի մարգարեի միջոցով Եհովան նրան ասաց. «Քանի որ դու Ասորիքի թագավորին ապավինեցիր և ոչ թե քո Աստված Եհովային, այդ պատճառով Ասորիքի թագավորի զորքը փրկվեց քո ձեռքից»: Այդուհետ Ասան միշտ պատերազմների մեջ էր (2 Տար. 16:7, 9; 1 Թագ. 15:32): Ի՞նչ ես սովորում:

W21.03, էջ 6, պրբ. 14

Երիտասարդ եղբայրներ, վաստակեք հավատակիցների հարգանքը

¹⁴ Խոնարհ մնա և շարունակիր ապավինել Եհովային: Մկրտվելով՝ դու ցույց տվեցիր, որ մեծ հավատ ունես ու վստահում ես Եհովային: Նա մեծ ուրախությամբ ընդունեց քեզ իր ընտանիք: Այժմ կարևոր է, որ շարունակես ապավինել նրան: Գուցե ավելի հեշտ է կարևոր որոշումներ կայացնելիս ապավինել Եհովային: Իսկ ինչպե՞ս ես վարվում մնացած դեպքերում: Անչափ կարևոր է, որ ապավինես Եհովային ցանկացած որոշում կայացնելիս, այդ թվում՝ ժամանցին, աշխատանքին և քո ապագային առնչվող հարցերում: Մի՛ ապավինիր քո իմաստությանը: Փոխարենը՝ գտիր աստվածաշնչյան սկզբունքներ, որոնք կարող ես կիրառել քո հանգամանքներում, և վարվիր դրանց համաձայն (Առակ. 3:5, 6): Այդպես վարվելով՝ կուրախացնես Եհովային և կարժանանաս ժողովի հարգանքին (**կարդա 1 Տիմոթեոս 4:12**):

Հոգևոր գանձեր

W17.03, էջ 19, պրբ. 7

Եհովային լիակատար սրտով ծառայիր

⁷ Մեզանից յուրաքանչյուրը կարող է քննել իր սիրտը, որպեսզի տեսնի, թե արդյոք այն լիովին նվիրված է Աստծուն: Հարցրու ինքդ քեզ. «Վճռե՞լ եմ հանձնել Եհովային, պաշտպանել ճշմարիտ երկրպագությունը և Աստ-

ծու ժողովրդի մեջ մաքրություն պահպանել»։ Մտածիր, թե Ասան ինչ մեծ քաջություն պիտի դրսևորեր Մաաքայի՝ մայր թագուհու դեմ դուրս գալու համար։ Թեև հնարավոր է՝ չհանդիպես այնպիսի մարդկանց, որոնք Մաաքայի պես են վարվում, սակայն գուցե այնպիսի իրավիճակ ստեղծվի, որում հարկավոր լինի Ասայի պես նախանձախնդիր լինել։ Օրինակ՝ ի՞նչ կանես, եթե ընտանիքիդ անդամը կամ մտերիմ ընկերդ մեղք գործի, չգղջա և ընկերակցությունից զրկվի։ Վճռական քայլեր կձեռնարկե՞ս, որ դադարես այդ անհատի հետ ընկերակցելուց։ Քո սիրտը ի՞նչ անելու կմղի։